

METODOLOGIJA

Bonitetna ocjena

Bonitetna ocjena se izračunava jednom godišnje i to na osnovu bonitetne ocjene prethodne godine i formule sastavljene iz pokazatelja poslovanja firme. Bonitetna ocjena je podijeljena na pet razreda:

- AAA (najviša bonitetna ocjena)
- AA+
- A+
- BBB
- CCC (najniža bonitetna ocjena)
- - (bonitetnu ocjenu je nemoguće izračunati)

Postupak dodjeljivanja bonitetne ocjene podrazumijeva međusobno izračunavanje pokazatelja i kategorizaciju rezultata i finansijske ocjene. Pri izračunavanju koristimo najvažnije grupe pokazatelja, a to su pokazatelji likvidnosti i pokazatelji uspješnosti. Iz svake grupe pokazatelja koristimo one koji su najreprezentativniji.

Bonitetna ocjena se prilagođava veličini firme, broju zaposlenih i visini godišnjeg prometa, u odnosu na firme sličnih djelatnosti. Bonitetna ocjena se izdaje samo subjektima koji imaju izračunate sve pokazatelje. Onima za koje je nemoguće izračunati određeni pokazatelj potreban za izračunavanje bonitetne ocjene, ista neće biti dodjeljena.

Bonitetna ocjena služi bržoj ocjeni firme i njene stabilnosti. Bonitetna ocjena takođe okvirno predviđa buduće poslovanje firme i daje nam uvid kolika je vjerovatnoća da će određena firma u budućnosti biti u stečaju ili u blokadi računa.

Bonitetna ocjena se ne izračunava za sljedeće sektore:

- Javne monetarno finansijske institucije
- Domaće privatne monetarno finansijske institucije
- Monetarno finansijske institucije pod tuđim nadzorom
- Javna osiguravajuća društva i penzijski fondovi
- Domaća privatna osiguravajuća društva i penzijski fondovi
- Osiguravajuća društva i penzijski fondovi pod tuđim nadzorom
- Celokupan sektor Finansijske i osiguravajuće djelatnosti
- Samozaposleni – poslodavci
- Novonastale firme

Metodologija izračunavanja bonitetne ocene

Finansijska ocjena pokazuje poslovanje preduzeća u protekloj godini, a izračunava se jednom godišnje. Bonitetna ocjena se izračunava iz najbitnijih i najreprezentativnijih grupa pokazatelja:

1. Racio likvidnosti

Racio likvidnosti predstavlja sposobnost preduzeća da izmiri svoje obaveze u roku. Koeficijent tekuće likvidnosti mjeri sposobnost preduzeća da izmiri obaveze kada one dospijevaju. Racio likvidnosti računa se po formuli: opšti racio likvidnosti = zalihe + potraživanja + gotovina / tekuće obaveze. Racio likvidnosti podrazumijeva:

$$\text{Racio tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Obrtna imovina}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

$$\text{Racio redukovane likvidnosti} = \frac{\text{Monetarna aktiva}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

2. Racio solventnosti

Racio solventnosti ili racio finansijske strukture pokazuje likvidnost na duži rok. Za ocjenjivanje dugoročne finansijske pozicije preduzeća koriste se sljedeći koeficijenti: koeficijent zaduženosti i koeficijent kapitala u odnosu na sredstva. Pod ovim se podrazumijeva:

$$\text{Racio pokriva stalne imovine} = \frac{\text{Kapital}}{\text{Stalna imovina}}$$

$$\text{Racio pokriva realne imovine} = \frac{\text{Dugoročni kapital}}{\text{Realna aktiva}}$$

$$\text{Racio pokriva zaliha NOK – om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Zalihe + AVR}}$$

$$\text{Racio pokriva obrtne imovine NOK – om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Obrtna imovina}}$$

$$\text{Racio zaduženosti} = \frac{\text{Ukupne obaveze}}{\text{Kapital}}$$

$$\text{Racio pokriva kamata zaradom} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Plaćene kamate}}$$

3. Racio efikasnosti

Racio efikasnosti ili aktivnosti pokazuje tokove nabavnog i prodajnog procesa. Najvažniji pokazatelji ovog tipa su koeficijent obrta kupaca (potraživanja), koeficijent obrta dobavljača (dugovanja) i koeficijent obrta zaliha:

$$\text{Racio obrta poslovne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna poslovna imovina}}$$

$$\text{Racio obrta fiksne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna fiksna imovina}}$$

$$\text{Racio obrta kapitala} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječan vlasnički kapital}}$$

$$\text{Racio obrta obrtne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna obrtna imovina}}$$

$$\text{Racio obrta zaliha} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječne zalihe} + \text{AVR}}$$

$$\text{Racio obrta potraživanja od kupaca} = \frac{\text{Prihodi od prodaje - eksterno}}{\text{Prosječna potraživanja od kupaca}}$$

$$\text{Racio obrta obaveza prema dobavljačima} = \frac{\text{Ukupne nabavke}}{\text{Prosječne obaveze prema dobavljačima}}$$

4. Racio profitabilnosti

Racio profitabilnosti pokazuje sposobnost zarađivanja preduzeća i ključni je koeficijent u procjeni finansijskog uspjeha. Ovdje spadaju:

$$\text{Stopa bruto poslovnog dobitka} = \frac{\text{Bruto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Stopa neto poslovnog dobitka} = \frac{\text{Neto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Racio neto profitne marže} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Racio bruto profitne marže} = \frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{ROA} = \frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prosječna imovina}}$$

$$\text{ROE} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prosječni neto vlasnički kapital}}$$

Metodologiju na osnovu koje se izračunava bonitetna ocjena ustanovili su preciznim i kredibilnim analizama finansijski stručnjaci. Na osnovu detaljne analize svih navedenih pokazatelja po zadatim formulama finansijski analitičari izračunavaju bonitetnu ocjenu preduzeća.

Ova ocjena je precizan pokazatelj finansijskog stanja određene firme i načina na koji ta firma posluje. Na osnovu bonitetne ocjene procjenjuje se kvalitet poslovanja firme, pouzdanost i uspješnost. Firme i preduzetnici mogu lakše da predvide koliko moraju da budu oprezni pri poslovanju s potencijalnim ili postojećim partnerima. Ona takođe u velikoj mjeri doprinosi transparentnosti poslovanja, kao i sigurnijem i bržem sklapanju partnerstva.